

Kdo je kurátor pro mládež?

- Odborný pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)
- Specializuje se na děti s nežádoucími projevy chování
- Koordinuje aktivity, směřující k odstranění či zmírnění těchto projevů

Město Šlapanice

Kdo se na nás může obrátit?

- Dítě (i bez vědomí rodičů)
- Rodiče
- Školská zařízení
- Policie
- Obecní a městské úřady
- ostatní

V jakých situacích se na nás lze obrátit?

Děti vykazující rizikové chování – výchovné potíže

- Záškoláctví (zjevné i skryté)
- Šikana
- Užívání návykových látek
- Trestná či přestupková činnost
- Nežádoucí projevy chování

Co je naším cílem?

- Včasná detekce a následná diagnostika (odhalení příčin)
- Koordinace vhodných služeb a aktivit
- Odstranění nežádoucích projevů chování
- Prevence dalšího rizikového chování (zákonná opatření)
- Zvyšování motivace (ke změně, ke studiu,...)
- Podpora klienta

Způsob dosahování těchto cílů?

- Poradenství, podpora
- Intenzivní práce s klientem a rodinou, případová konference
- Úzká spolupráce s jinými institucemi
- Pomoc, motivace – nehledáme viníka, ale řešení
- Důraz na silné stránky klienta, rodiny
- Dohled nad rodinou, je-li to v zájmu dítěte
- Účast u výslechů, soudního jednání, spolupráce s věznicemi

Město Šlapanice

System včasné intervence

- Elektronické propojení mezi subjekty působícími na poli sociální prevence – tři pilíře
- Informační systém
- Tým pro mládež
- Opatření na snížení kriminality

Město Šlapanice

Komise pro sociálně-právní ochranu dětí

- Multidisciplinární orgán může předkládat podněty z praxe a navrhopvat vhodná opatření
- Reaguje na aktuální situaci v dané lokalitě

Město Šlapanice

Co by nám práci usnadnilo?

- Včasná intervence, dostatečné informace
- Když nejsme hrozbou - motivace klienta
- Ochota otevřené spolupráce a komunikace

Město Šlapanice

Jakými zákony jsme vázáni?

- Zákon o sociálně-právní ochraně dětí 359/1999 Sb.
- Zákon o soudnictví ve věcech mládeže 218/2003 Sb.
- Zákon o výkonu ústavní výchovy 109/2002 Sb.
- Občanský zákoník 89/2012 Sb.
- Trestní zákoník 40/2009 Sb.
- A další (metodické pokyny ministerstev,...)

Mohlo by Vás zajímat

- Na žádost, týkající se dítěte, je vhodné reagovat co nejdříve, nejpozději do 30 dnů
- Jsme oprávněni navštívit dítě v místě bydliště i ve škole a je-li to v zájmu dítěte, hovořit s ním bez přítomnosti další osoby
- Výchovní komise je efektivnější, přizveme-li k jednání i dítě
- Příslušník policie navštíví dítě ve škole jen v případě, je-li věc závažná a neodkladná. Rodiče o tom MUSÍ být vždy včas informováni, mají právo se jednání účastnit

Město Šlapanice

Účast u přestupkového řízení

- Kurátor není účastníkem řízení. Účastníky jsou pouze mladistvý pachatel a poškozená osoba. Kurátor má však řadu procesních práv (právo na vyznění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy, právo vyjádřit své stanovisko, právo vyjádřit se k podkladům, právo na oznámení rozhodnutí a na odvolání).

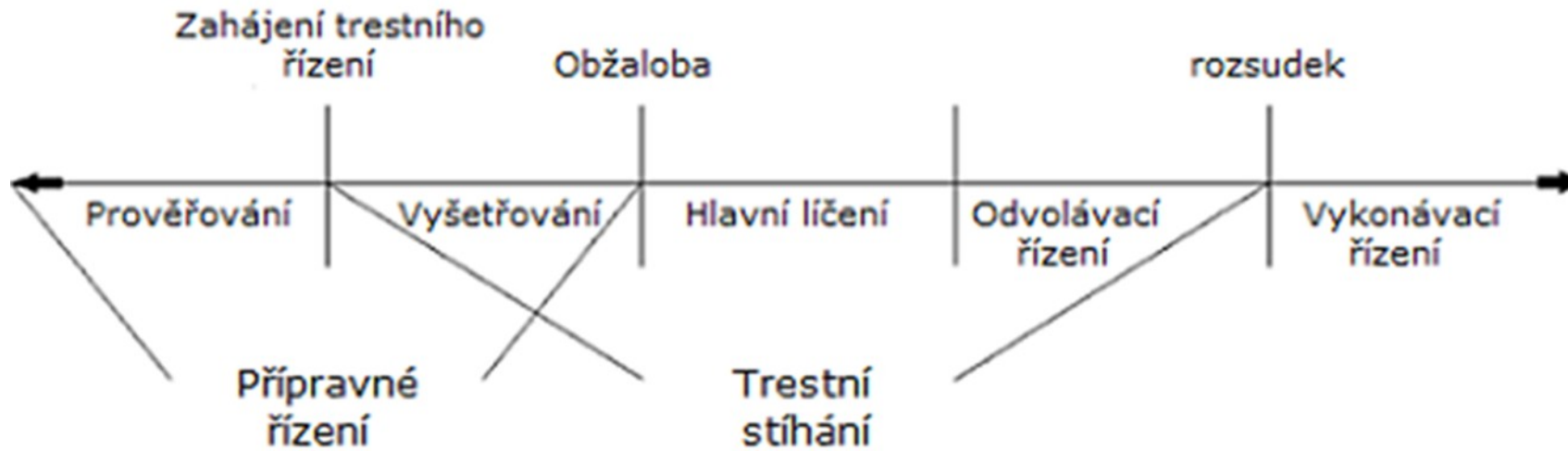
Trestní řízení proti mladistvému

- Kurátor je účastníkem trestního řízení vedeného proti mladistvému. Má právo být přítomen u všech úkonů trestního řízení (podání vysvětlení, výslech, seznámení s výsledky vyšetřování, hlavní líčení). Vypracovává zprávu o poměrech mladistvého pro potřeby trestního řízení, vyjadřuje se k návrhu na vzetí mladistvého do vazby, má právo být přítomen u hlavního líčení a podávat návrhy, klást otázky a pronést závěrečnou řeč po mladistvém, má právo podávat opravné prostředky ve prospěch mladistvého.

Trestní řízení proti mladistvému

- ✓ Upraveno trestním řádem
- ✓ Jednotlivé fáze

Trestní řízení proti mladistvému

- Dohled probačního úředníka
- Probační program
- Výchovné povinnosti
- Výchovné omezení
- Napomenutí s výstrahou

Zákon soudnictví ve věci mládeže – děti do 15 let

1. čin jinak trestný
2. činnost policie a státního zástupce v prověřování
3. postup po odložení věci
4. řízení před soudem
5. opatření podle § 93 ZSM
6. diskuze

Obecné vymezení

- zákon. č. 218/2013 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
 - Obecný předpis
 - Řízení upraveno v hlavě III zákona (89 a násl. ZSM)
 - Subsidiární použití občanského soudního řádu
 - *Nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje soud pro mládež v řízení podle této hlavy podle předpisů upravujících občanské soudní řízení. (§ 96 ZSM)*
- Účel řízení:
 - výchovné působení
 - ochrana před škodlivými vlivy

Čin jinak trestný

- Protiprávní čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, především pak v trestním zákoníku a v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže, který je beztrestný vzhledem ke konkrétním okolnostem charakterizujícím osobu pachatele.
 - zákonná definice není k dispozici
- Mezi takové činy však nepatří jednání, které nevykazuje potřebnou míru škodlivosti a závažnosti (§ 12 ods.t 2 trestního zákoníku, odkaz v § 6 odst. 2 ZSM)
 - *Trestní odpovědnost pachatele – ať už dospělého nebo mladistvého – a trestněprávní důsledky s ní spojené lze totiž uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.* (Komentář k zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže)
 - děti by neměly být výjimkou!

Čin jinak trestný II

- *Je přitom třeba se vyvarovat vyvozování odpovědnosti podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, vedení řízení podle jeho hlavy třetí a užití opatření podle této hlavy v případech činů, které jsou svou povahou spíše dětskými výstřelky než činy hodnými použití těchto opatření a jsou jen prostou součástí dětských dobrodružství. (Komentář k zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže)*
- *Je třeba důkladně posuzovat to, zda je bylo dítě schopno vzhledem ke své rozumové a mravní vyspělosti domyslet. Reakce na čin jinak trestný v systému soudnictví ve věcech mládeže totiž **není založena na objektivní odpovědnosti** za způsobený následek. Právě naopak, předpokládá **zavinění dítěte**. (Komentář k zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže)*

= U úmyslných činů jinak trestných (dle příslušné skutkové podstaty) je třeba zkoumat, zda si nezletilý mohl být vědom následků svého jednání (rozpoznat škodlivost) a zda se s ohledem na to jednalo o jeho vůli čin spáchat.

Usnesení NS ČR 8 Tdo 1076/2017

Prověřování – činnost PČR

- Postup podle zák. č. 141/1961 Sb., tr. řádu
- Provádí se prověřování podle § 158 tr. řádu
 - dokazování by se mělo provádět až před soudem
 - policie by měla věc odložit poté, co když plně odůvodněno podezření, že se objasňovaného činu dopustilo dítě mladší patnácti let nebo trestně neodpovědný mladistvý
 - trestní řízení nelze proti trestně neodpovědnému dítě vést
- Výstupem je zpravidla odložení věci podle § 159a odst. 2 tr. řádu s odkazem na § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu,
 - poznámka pro PČR: **s tímto usnesením předkládat dozorovému státnímu zástupci kompletní spisový materiál k přezkumu rozhodnutí**
 - rozhodnutí o odložení věci je také možné (a vhodné) se státním zástupcem předem konzultovat
 - další postup je v takovém případě zákonem obligatorně stanoven a z toho důvodu má toto rozhodnutí policejního orgánu velký význam

Specifika řízení ve věcech nezletilých

- Spolupráce s OSPOD
 - Ve všech řízeních vyžádat výchovnou zprávu k nezletilému
 - Vyžádat také zprávu školy (bývá součástí výchovné zprávy OSPOD)
 - OSPOD se také účastní výslechu nezletilých
 - Kurátor u výslechu může prostřednictvím vyšetřovatele otázky, ale ty by se neměly týkat spáchaného skutku.
- Rychlost řízení
 - včas žádat zprávy OSPOD
 - pokud není něco jasné, dotázat se státního zástupce
 - práva poškozených jsou v takovém řízení velmi potlačena – prakticky pouze stížnost proti usnesení o odložení věci
 - soud nerozhoduje o náhradě škody (adhezní řízení)
 - výše škody je však důležitá pro právní kvalifikaci (nejde pouze prohlášením poškozeného)

Specifika řízení ve věcech nezletilých II

- PČR by měla poskytnout součinnost pro případnou dobrovolnou náhradu způsobené škody:
 - usnesení o odložení věci není doučováno „podezřelému“ – zde nezl. a jeho rodiče
 - z toho vyplývá, že nezl. (ani rodiče) neví o tom, že bylo řízení skončeno
 - často také neznají poškozeného, kterému by se mohl omluvit, případně nahradit způsobenou škodu
 - PČR by tam měl nezl. (jeho rodičům) poskytnout údaje o poškozené osobě a výši způsobené škody
(! není dána žádná povinnost k náhradě škody – jedná se o dobrovolný postup !)
- O tom, zda nezletilý spáchal čin jinak trestný může rozhodnout pouze soud (nerozhoduje o náhradě škody)

Zpráva OSPOD

- Nutné náležitosti:
 - Rodinné zázemní nezletilého
 - Předchozí výchovné problémy (i ve škole)
 - Bylo již v minulosti projednáváno u soudu pro mládež jiné jednání nezletilého, v němž byl shledán čin jinak trestný (rejstřík Rod)? – význam pro místní příslušnost soudu
 - Byla u nezletilého přijata výchovná opatření podle zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, popř. zvláštní opatření ve výchově podle občanského zákoníku (opatr. soud)?
 - Názor OSPOD na vhodný druh opatření (nemusí být státním zástupcem a soudem respektován)
 - V případě zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče) – spolupráce OSPOD při výběru konkrétního programu a jeho přesné pojmenování
 - úloha PMS? (diskuze)

Postup po odložení věci

- Pokud policejní orgán odloží věc podle § 159a odst. 2 tr. řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu, tj. z důvodu, že nelze zahájit, neboť se jedná o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná, tak je dána povinnost státního zastupitelství podat návrh podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb.:

*(1) Dítěti mladšímu než patnáct let, které se dopustilo činu jinak trestného, lze opatření uložit na návrh státního zastupitelství. **Státní zastupitelství je povinno návrh podat bezodkladně poté, jakmile se dozví, že trestní stíhání je nepřípustné, protože jde o osobu, která není pro nedostatek věku trestně odpovědná.***

- Pokud je věc odložena podle § 159a odst. 1 tr. řádu, návrh se soudu nepodává

Postup po odložení věci II

1. Podle § 159a odst. 1 tr. řádu

- příklady možné argumentace:
 - nezletilý si nebyl vědom protiprávnosti svého jednání
 - nezletilý si nemohl být vědom následku, ke kterému jeho jednání směřuje
 - jednání nevykazuje potřebnou míru škodlivosti a závažnosti (§ 12 ods.t 2 trestního zákoníku, odkaz v § 6 odst. 2 ZSM)
- takový postup je možný pouze v odůvodněných případech, zejména ale v případě, kdy se jedná o nezletilého nízkého věku
- pod 10 let věku je třeba obzvláště pečlivě zvažovat, zda je vhodné postavit nezletilého před soud
- U soudu pro mládež v řízení proti nezletilému by neměly být řešeny nedostatky ve výchově ze strany rodičů, ale konkrétní jednání nezletilého a jeho „zavinění“.
 - není vyloučena další aktivita OSPOD, SZ či soudu v opatrovnickém řízení

Řízení před soudem pro mládež

- Zahájeno:
 - návrhem státního zastupitelství
 - usnesením soudu (neobvyklé)
- Dvě fáze
 1. objasnění toho, zda určité dítě spáchalo čin jinak trestný (nekonstatuje se však vina)
 2. volba vhodné reakce – opatření (pouze, pokud dítě spáchalo čin jinak trestný)
- Jedná se o nesporné řízení ve věcech péče o nezletilé
- Procesní postup podle zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu
- Dítě zastoupeno opatrovníkem z řad advokátů
- U soudu účastníky také rodiče nezl. a OSPOD

Opatření podle § 93 odst. 1 ZSM

(1) Dopustí-li se dítě mladší patnácti let činu jinak trestného, může mu soud pro mládež uložit, a to zpravidla na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření, tato opatření

- a) výchovnou povinnost,
- b) výchovné omezení,
- c) napomenutí s výstrahou,
- d) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče),
- e) dohled probačního úředníka,
- f) ochrannou výchovu,
- g) ochranné léčení.

Podle § 93 odst. 10 ZSM může soud pro mládež upustit od uložení opatření, postačuje-li k dosažení účelu tohoto zákona projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež.

Vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a zpracování IPOD

Orgány sociálně-právní ochrany dětí jsou povinny na **základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny**, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte poskytnout pomoc rodičům a jiným osobám odpovědným za výchovu, **zpracovat individuální plán ochrany dítěte** k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny a stanovit časový plán pro provádění potřebných opatření a to ve spolupráci s rodiči, jinými osobami odpovědnými za výchovu a odborníky, kteří se podílejí na řešení problému dítěte a jeho rodiny.

ZÁKLADNÍ VYHODNOCENÍ SITUACE DÍTĚTE /rodiny/

Nezletilé dítě - podrobnosti	
Spisová značka <u>Om/Nom:</u>	Datum zahájení, přijetí do péče:
Jméno a příjmení:	
Datum narození:	Pohlaví /M-mužské, Ž-ženské/:
Rodné číslo:	
Občanství/st. příslušnost: <i>/případně status pobytu/</i>	
Adresa trvalého pobytu:	
Adresa faktického pobytu:	
Telefon:	E-mail:
Mateřský jazyk dítěte: Mateřský jazyk rodičů: <i>Speciální potřeby při komunikaci (cizí jazyk, nonverbální komunikace atd.):</i>	
Podrobnosti o rodičích	
Jméno a příjmení matky:	
Datum narození:	Rodné číslo:
Adresa:	
Kontaktní telefon:	E-mail:
Zaměstnání:	
Jiné důležité informace ohledně matky:	
Jméno a příjmení otce:	
Datum narození:	Rodné číslo:
Adresa: <i>Neuvádějte, pokud je totožná jako u matky.</i>	
Kontaktní telefon:	E-mail:
Zaměstnání:	
Jiné důležité informace ohledně otce:	
Rodičovská odpovědnost rodičů?	
Sourozenci	Počet sourozenců:
Jméno, příjmení, datum narození	

Vedení spisu, místo pobytu, umístění v UV, apod.

Podrobnosti o jiných fyzických osobách zodpovědných za výchovu, příp. dalších důležitých osob v okolí dítěte	
Jméno a příjmení:	
Datum narození:	
Vztah k dítěti:	
Adresa:	
Kontaktní telefon:	E-mail:
Jméno a příjmení:	
Datum narození:	
Vztah k dítěti:	
Adresa:	
Telefon:	E-mail:
Jiné důležité informace:	
Instituce a další odborníci pracující s dítětem	
Praktický lékař:	Kontakt:
Odborný lékař:	Kontakt:
Odborný lékař:	Kontakt:
Předškolní/základní/střední vzdělávání	
Instituce:	Kontakt:
Instituce:	Kontakt:
Instituce:	Kontakt:
Instituce:	Kontakt:
Jiné důležité informace:	

Aktuálně není důvod pro podrobné vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny vč. tvorby IPOD, protože nebyly shledány důvody pro výkon SPOD z důvodu ohrožení dítěte podle § 6 ZSPOD.

Jméno, příjmení, funkce zpracovatele: _____, sociální pracovníce OPD

Datum zpracování:

PODROBNÉ VYHODNOCENÍ SITUACE DÍTĚTE A JEHO RODINY	
Číslo spisu <u>Om</u> :	Datum zahájení:
Jméno a příjmení dítěte:	Datum narození:
Popis příčin ohrožení dítěte a důvody zahájení sociálně-právní ochrany:	
Vývojové prostředí dítěte	Zdroje informací
Zdraví	
<i>Potřeby dítěte:</i>	
Učení se/vzdělávání	
<i>Potřeby dítěte:</i>	
Emoční vývoj a chování	
<i>Potřeby dítěte:</i>	
Identita	
<i>Potřeby dítěte:</i>	
Vztahy v rodině a další sociální kontakty	

Rodičovské kompetence a kapacita	Zdroje informací
Základní péče	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Stabilita	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Zajištění bezpečnosti a ochrany	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Citová vřelost	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Schopnost dávat dítěti vhodné podněty a stimulovat jeho rozvoj	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Stanovení a uplatnění hranic:	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Rodina a prostředí	Zdroje informací
Rodinná historie a fungování rodiny	

<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Zaměstnání	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Finanční situace	
<i>Jakou podporu rodiče potřebují:</i>	
Analýza situace dítěte	
Shrnutí identifikovaných potřeb	
Přání dítěte	
Přání rodičů dítěte	
Ochranné faktory	
Rizikové faktory	
Vyjádření dítěte k vhodnosti umístění do náhradní rodinné péče	

--

Jméno a příjmení pracovníka:

sociální pracovník/kurátor pro mládež

Datum ukončení podrobného vyhodnocení:

Podpis:

Individuální plán ochrany

IPOD se zpracovává:

- s důrazem na přijetí opatření, které umožní setrvání dítěte v péči rodičů, nebo jiných osob odpovědných za výchovu
- na počátku doby poskytování sociálně-právní ochrany, nejpozději do 1 měsíce od zařazení dítěte do evidence obecního úřadu obce s rozšířenou působností
- pravidelně aktualizuje, zejména v situacích, kdy je uloženo výchovné opatření, nařízena ústavní výchova, ochranná výchova nebo kdy je dítě svěřeno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, do pěstounské péče nebo jiné náhradní výchovy

INDIVIDUÁLNÍ PLÁN OCHRANY DÍTĚTE Č. 6

Číslo spisu Om:

Jméno, příjmení a datum narození:

Místo trvalého pobytu:

Místo faktického pobytu:

Dlouhodobý cíl

Další dílčí cíle pro nejbližší období

Cíle	Plánovaná opatření	Odpovědné osoby	Termíny